

مدرسہ کاجون

C a j o n S c h o o l

کتاب اول

بتھوون

مرکز موسیقی بتھوون شیراز

گردآوری و تألیف:

محسن رجایی راوری (Monty)

سرشناسه	: رجایی راوری، محسن، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور	: مدرسه‌ی کاخن / گردآوری و تألیف: محسن رجایی راوری
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص.
شابک	: ۳ - ۹۲۱ - ۲۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت	: قیفا
موضوع	: کاخن - روش‌های نوازندگی
موضوع	: Cajon (Musical instrument) - Methods
شناسه افزوده	: ملامحمدی، مهلا، ۱۳۷۱، خوشنویس
شناسه افزوده	: ملامحمدی، محسن، ۱۳۶۳، نت نویس و صفحه آرا
رده‌بندی کنگره	: ML ۱۰۳۸
رده‌بندی دیویی	: ۷۸۶ / ۹۲
شماره کتابخانه می	: ۷۲۳۱۳۰۴

مدرسه‌ی کاخن

گردآوری و تألیف: محسن رجایی راوری

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۹

چاپ صدف: ۵۰۰ نسخه

۸۵۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

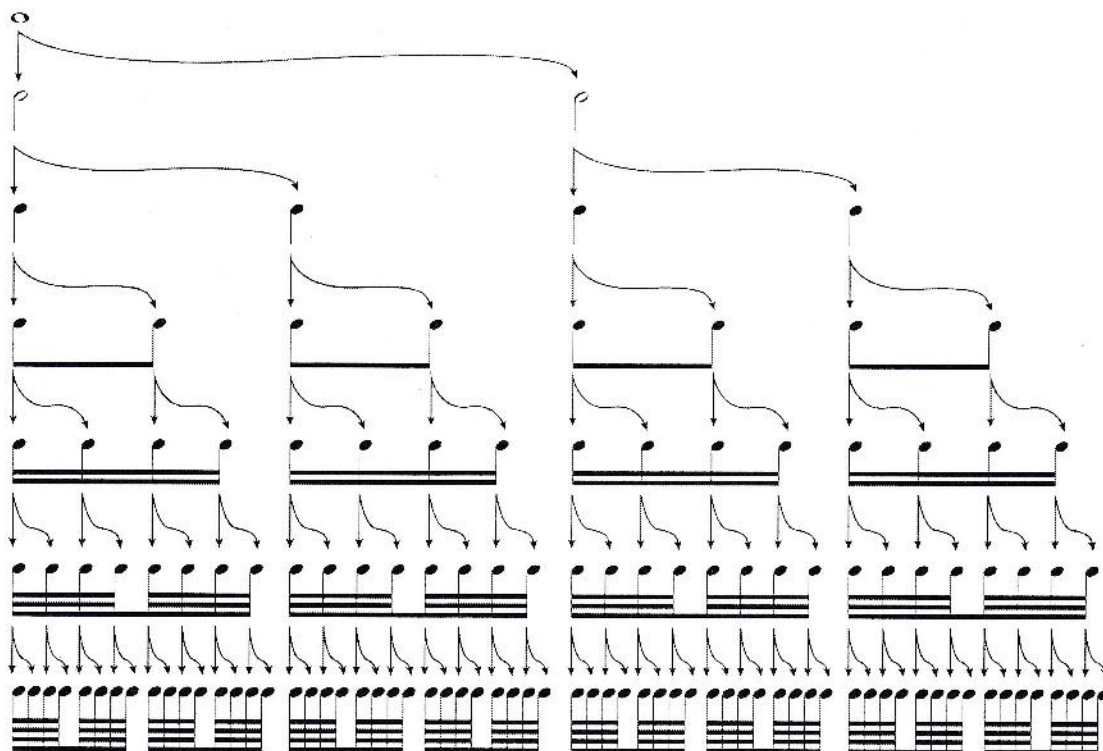
نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

فهرست

۶	پیشگفتار
۹	چکیده ای از تئوری موسیقی
۱۰	سکوت
۱۰	نقطه
۱۱	میزان و خط میزان
۱۱	نشانه‌های دینامیک
۱۲	برخی علائم اختصاری دیگر
۱۴	تاریخچه‌ی ساز کاخن
۱۵	ساختار ساز کاخن
۱۷	شیوه‌ی نشستن روی ساز کاخن
۱۸	موقعیت دست‌ها
۲۰	تکنیک‌ها
۲۰	ضربه‌ی Open
۲۱	آشنایی با نت سیاه همراه با ضربه‌ی Open
۲۳	ضربه‌ی Bass

۲۴	اجرای نُت سیاه با ضربه‌ی Bass
۲۵	آشنایی با نُت سیاه و سکوت آن همراه با ضربه‌ی Bass و Open
۲۶	آشنایی با نُت چَنگ همراه با ضربه‌ی Bass و Open
۳۰	آشنایی با نُت دولَچَنگ و سکوت آن همراه با ضربه‌ی Bass و Open
۳۳	آشنایی با تکنیک دابل (Double)
۳۹	آشنایی با نُت سه‌لاچَنگ
۴۱	ترکیب نُت سه‌لاچَنگ با چَنگ
۵۱	ترکیب نُت سه‌لاچَنگ با دولَچَنگ
۶۸	تکنیک Flam
۷۶	تکنیک Drug
۸۷	تکنیک Wood
۹۴	تریوله‌ی سیاه
۹۶	تریوله‌ی چَنگ
۹۸	تریوله‌ی دولَچَنگ
۱۰۰	سکستوله
۱۰۴	تکنیک ریز چهارانگشتی
۱۰۷	تکنیک Triple Ruff
۱۱۲	تکنیک تک ضربه با انگشت
۱۱۷	اجرای همزمان دو نُت
۱۲۰	فهرست منابع

از آنچه گذشت می‌توان نتیجه گرفت که:

واحد کشش	=		۱) نُت گرد
$\frac{1}{2}$ واحد	=		۲) نُت سفید
$\frac{1}{4}$ واحد	=		۳) نُت سیاه
$\frac{1}{8}$ واحد	=		۴) نُت چنگ
$\frac{1}{16}$ واحد	=		۵) نُت دولاچنگ
$\frac{1}{32}$ واحد	=		۶) نُت سه‌لاچنگ
$\frac{1}{64}$ واحد	=		۷) نُت چهارلاچنگ

نُت های چنگ، دولاجنگ، سه لاجنگ و چهارلاجنگ را هر گاه بیش از یکی باشد به صورت پیوسته به هم نمایش می دهند.

سکوت

یکی دیگر از ملزومات موسیقی سکوتها هستند. سکوت در حکم توقفی گذرا و یا تنفسی در بین عباراتی که ساز در حال بیان آنهاست، میباشد. تصور کنید سخنرانی را که در حال صحبت کردن است، اگر سخنران از ابتدای صحبت خود پیوسته و بی وقفه کلمات را ادا کند، حسی یکنواخت و خسته کننده در شنوندگان ایجاد میشود و آنها احساس میکنند که تحت بمباران کلمات واقع شده اند. حال اگر همان مطالب را با توقفهایی منطقی و ضروری بیان کند حسی دلنشین در شنونده ایجاد میشود. در موسیقی نیز چنین است. سکوتها تکمیل کنندهی حسی هستند که ساز در حال بیان آنهاست. سکوتها از نظر ارزش زمانی و اسم، همانند نُت هایی میباشد که معرفی گردید و تنها شکل ظاهری آنها با نُت های پیشین متفاوت است.

						
سکوت	سکوت	سکوت	سکوت	سکوت	سکوت	سکوت
چهارلاجنگ	سه لاجنگ	دولاجنگ	چنگ	سیاه	سفید	گرد

نقطه

هر گاه سمت راست نُت یا سکوتی نقطه ای گذارده شود به اندازهی نصف زمان آن نُت یا سکوت به دیرند آن اضافه میشود. مثلاً اگر دیرند نُتی یک سیاه باشد، پس از آن که نقطه ای در سمت راستش قرار گرفت، زمان آن به اندازهی یک سیاه و نصف آن (یعنی یک چنگ) افزایش می یابد. در زیر، نمونه هایی از نُت ها و سکوت های نقطه دار نمایش داده شده است.

$$\circ \cdot = \circ + \text{چنگ}$$

$$\text{چنگ} \cdot = \text{چنگ} + \text{چنگ}$$

$$\text{چنگ} \cdot = \text{چنگ} + \text{سیاه}$$

$$\text{—} \cdot = \text{—} + \text{چنگ}$$

$$\text{—} \cdot = \text{—} + \text{سیاه}$$

$$\text{—} \cdot = \text{—} + \text{گرد}$$

هر قطعه‌ی موسیقی از نظر زمان به قسمت‌های مساوی تقسیم می‌شود که به هر یک از آن قسمت‌ها میزان و به خط قائمی که آنها را از یکدیگر جدا می‌کند «خط میزان» می‌گویند.

در داخل هر میزان ضرب‌ها می‌توانند به شکل اصلی و یا تقسیمات درونی خود وجود داشته باشند بدین معنا که مثلاً در میزان دو ضربی اجبار بر این نیست که دو ضرب فقط به شکل دو نُت مساوی نمایش یابند بلکه هر یک از ضرب‌ها می‌تواند به شکل تقسیمات داخلی خود و یا جمع با ضربی دیگر نمایش داده شود و تنها نکته‌ی اصلی این است که در داخل یک میزان، جمع اجزاء ضرب باید مساوی با تعداد ضرب آن باشد. به مثال زیر توجه کنید.

نشانه‌های دینامیک (نُانس)

نشانه‌های دینامیک برای معین نمودن حالت اجرای یک قطعه از نظر شدت و ضعف ضربات می‌باشد که با علائمی در پایین یا بالای نُت مورد نظر نوشته می‌شود. برخی از این علائم در جدول زیر آورده شده است.

اصطلاحات ایتالیایی	علائم نمایش دهنده	مفهوم
forte فورته	f	قوی
fortissimo فورتسیمو	ff	خیلی قوی
piano پیانو	p	ضعیف
pianissimo پیانوسیمو	pp	خیلی ضعیف
crescendo کرسندو		کم کم قوی کردن صدا
decrescendo دکرسندو		کم کم ضعیف کردن صدا
accentuer آکسان	>	محکم، قوی

برخی علائم اختصاری دیگر

تکرار یک میزانی: هر گاه در قطعه‌ای تکرار یک میزان مدّ نظر باشد در مقابل آن میزان علامت ||: را قرار می‌دهند.

		 :		
--	--	--------------	--	--

تکرار دو میزانی: هر گاه در قطعه‌ای تکرار دو میزان مدّ نظر باشد در مقابل دومین میزان علامت ||: را قرار می‌دهند.

		 :		
--	--	--------------	--	--

هر گاه تکرار چند میزان یا یک جمله‌ی موسیقی در وسط یا پایان قطعه‌ای مدّ نظر باشد میزان‌های مورد نظر را بین دو علامت ||: قرار می‌دهند.

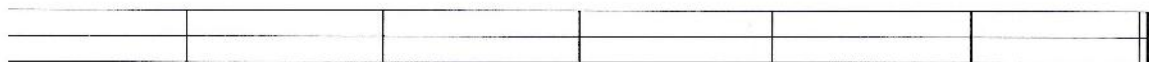
 :					 :
تکرار					

اگر تکرار برای چند میزان یا جمله‌ای در ابتدای قطعه باشد پس از آخرین میزان مورد نظر تنها از علامت ||: استفاده می‌شود.

					 :
--	--	--	--	--	--------------

تکرار از اول

دولاخطِ پایان: برای مشخص کردن پایان قطعه یا یک تمرین از علامت **||** که به نام «دولاخطِ پایان» موسوم است استفاده می‌گردد.

آنچه که در زمینه‌ی ریتم در این کتاب آمده تنها کلیاتی از مطالب مورد نیاز برای تمرینات این کتاب است که هنرجویان در صورت تمایل می‌توانند به کتاب‌های تخصصی در این زمینه مراجعه نمایند.

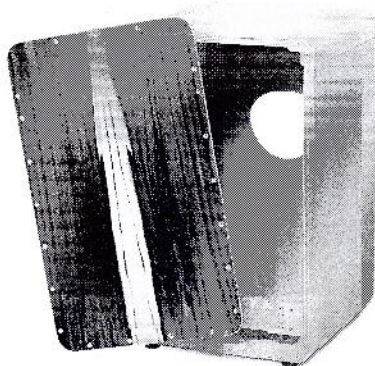
تاریخچه‌ی ساز کاخن

کاخن (cajon) (در زبان اسپانیایی به معنی جعبه و کمد) که گاهی کاخن نیز خوانده می‌شود، یکی از سازهای بومی کشور پرو می‌باشد. این ساز کوبه‌ای نخستین بار در اوایل قرن هجدهم میلادی زمانی که کشور پرو مستعمره‌ی اسپانیا بود، توسط بردگان و خدمتکارانی که در ناوگان کشتیرانی اسپانیا مجبور به کار می‌شدند به دنیای آن زمان معرفی شد. هر چند که داشتن این ساز ممنوع بود و متخلفان مجازات می‌شدند اما آن‌ها با جعبه‌های چوبی که برای نگهداری میوه و حمل بار استفاده می‌شد اقدام به ساخت ساز کاخن می‌کردند تا علاوه بر حفظ سنت‌های بومی خود صدای اعتراض خود را در قالب نواختن کاخن به اربابان خود برسانند. به تدریج کاخن تکامل پیدا کرد و به‌صورت رسمی به‌عنوان یک ساز شناخته شد. در حال حاضر به‌عنوان یک نماد ملی برای مردم کشور پرو به‌شمار می‌آید و ابزاری جدا نشدنی در اجراهای موسیقی بومی و سنتی در پرو می‌باشد.

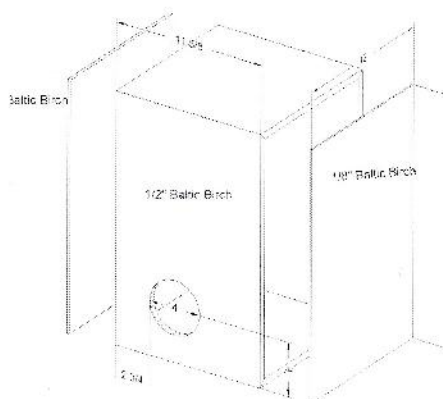
روایت‌های بسیاری را هم می‌توان در دیگر کشور آمریکای جنوبی مانند کوبا در مورد کاخن یافت که چگونه این ساز مورد استفاده توده‌ی مردم ناراضی قرار می‌گرفت. در اوایل سال ۱۹۶۰ زمانی که فیدل کاسترو از شروع اعتراضات ضد کمونیستی مخالفان خود در خیابان‌ها خشمگین شده بود دستور ممنوعیت نگهداری و استفاده از ساز کاخن را صادر کرد، زیرا این ساز کوبه‌ای همچون گذشته تبدیل به صدای اعتراض مخالفان شده بود، آن‌ها از جعبه‌های میوه که در آن زمان به وفور در هر گوشه‌ای از خیابان یافت می‌شد برای ساخت کاخن استفاده می‌کردند و زمانی که پلیس و ماموران امنیتی اقدام به گشت زدن می‌کردند، مردمی را می‌دیدند که روی جعبه‌های میوه نشسته‌اند و مشغول کارهای روزانه‌ی خود می‌باشند! نمونه‌ی اولیه و بومی آن فاقد تجهیزات داخلی مانند سیم‌های اسنر بود اما در طول زمان این ساز دست خوش تغییراتی شد و تکامل پیدا کرد و امروزه انواع مختلف آن مورد استفاده نوازندگان و علاقه‌مندان به موسیقی قرار می‌گیرد.

صفحه‌ی تاپا: صفحه‌ی تاپا قسمتی از ساز کاخن می‌باشد که ضربه‌ها به این صفحه وارد می‌شود و اگر دقت نمایید دور تا دور این صفحه به قاب اصلی پیچ شده است که معمولاً کمی با قاب اصلی فاصله دارد تا صدای متفاوت‌تری ایجاد نماید و از جنس تخته‌ی سه‌لایه‌ی فشرده می‌باشد.

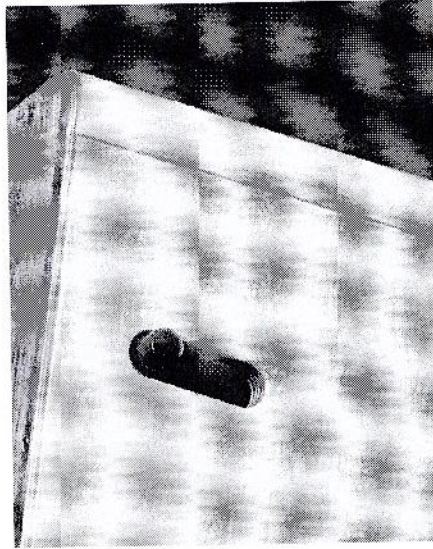
قاب کاخن: ورق‌های نازک چوبی به ضخامت $1/3$ تا $1/9$ سانتیمتر بصورت عمودی در پنج وجهه جعبه قرار می‌گیرند که بستگی به کارخانه‌ی سازنده و نوع ساز متفاوت می‌باشد و اکثراً ارتفاع این قاب ۵۰ سانتیمتر می‌باشد اما برای افراد خردسال و کودکان تا ۴۵ سانتی‌متر نیز ساخته می‌شود. ارتفاع و نوع ساختار بدنه در صدای ایجاد شده توسط ساز بسیار حائز اهمیت است.

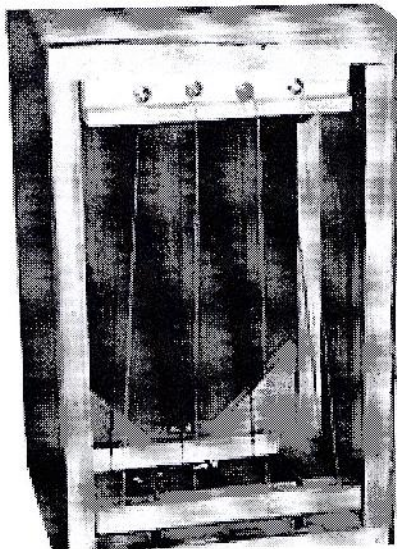
حفره‌ی رزونانس: در بخش پشتی ساز کاخن حفره‌ی صدایی وجود دارد که حفره‌ی رزونانس نامیده می‌شود.

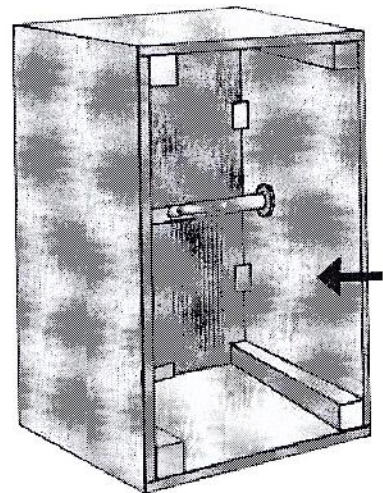
اهرم کوک کاخن: این اهرم در قسمت کناری بعضی از سازهای کاخن وجود دارد و برای چسباندن فنر به صفحه‌ی تاپا و یا فاصله انداختن آن مورد استفاده قرار می‌گیرد و نوازنده می‌تواند با تغییر این اهرم صدای خروجی از ساز خود را تغییر دهد.

فنرهای مورد استفاده در ساز کاخن: دو مدل فنر در پشت صفحه‌ی تاپا استفاده می‌شود در سبک پرو از سیم گیتار در پشت این صفحه استفاده می‌شود و در مدل دیگر از فنر اسنر (snare) استفاده می‌شود.

سیم پشت ساز کاخن

فنر اسنر پشت کاخن

125

R RRLL RRLL R R RRLL RRLL R

126

L LLRR LLRR L L LLRR LLRR L

127

R RRLL RRLL R R RRLL RRLL R

128

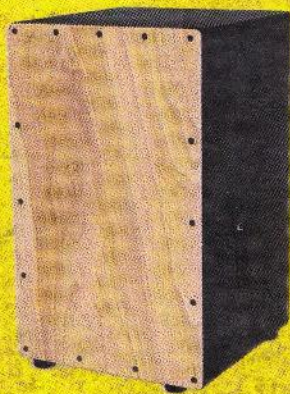
L LLRR LLRR L L LLRR LLRR L

129

R RRLL RLRL R L LLRR LLRR L

130

R RRLL RLRL R R RRLL RLRL R

در دنیای پرشتاب و مدرن امروز همه چیز با شتابی وصف ناپذیر در مسیر تکامل و پیشرفت قرار دارد و موسیقی و تکنیک های نوازندگی نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

با توجه به تلفیق تکنیک های سازهای کوبه ای مختلف با یکدیگر تعداد این تکنیک ها رو به افزایش است که به تبع آن تکنیک های ساز کاخن نیز رو به فزونی است و بدیهی است که ارائه ی دقیق و اصولی این حجم از تکنیک در قالب یک کتاب ممکن نیست.

از این رو تکنیک های پیشرفته تر مانند: Heeltip ، slap و ... به زودی در جلد دوم این مجموعه ارائه خواهد شد.

شرکت آرون

www.arvannashr.ir

خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین

خیابان نظری، پلاک ۱۰۵، واحد ۲

تلفن: ۰۵۱-۶۶۹۶۲۸۵۰

(مدرسه کاخن (کتاب اول

تعداد چاپ: ۸۵۰،۰۰۰ ریال

۱۶۴۰۵۶۳۷